

AVTONOMIJA

*Trgovaška licejska knjižnica
Hrosmajerjeva ulica
Ljubljana*

str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglaših
beseda 25 p.

Izhaja vsako soboto

Sovjetska Rusija in Jugoslavija.

Poročajo nam: Pretečene dni je sprejel delegat sovjetske Ukrajine, Rakovski — ki je pred vojno živel dalj časa kot pregnanec v Belgradu — tudi deputacijo komunistov iz Jugoslavije in je pri tej priliki izjavil: „Ako sovjetski Rusiji uspe sporazum z zapadnimi kapitalističnimi državami, si bo pridržala

seve svojo suvereno pravico, s katerimi državami bo stopila v prijateljske in normalne odnose. To velja tudi za Jugoslavijo. Glede njene ureditve stoji sovjetska Rusija na stališču, da bodi Jugoslavija federativna republika. Ta program zastopajte, da bo naš nastop v tem vprašanju enoten.“

Parcelacija.

(Zanikanje Slovencev in Hrvatov v državi. — Oblastne skupščine. — Veliki župani. — Bodoče naloge naše.)

Državo je nedavno naša vlada v smislu Vidovdanske ustave — „parcelirala“. To parcelacijo bi moral v gotovem roku izdelati in izvršiti takozvani „zakonodajni odbor“, ki je v naši državi pravi zakonodajalec. Ta „zakonodajni odbor“ je izbran iz parlamenta v namenu, da „dela“ nove postavbe. Pri tem položaju res ne vemo, čemu je pravzaprav še „parlament“, ki je postal zgolj mašina za odglasovanje raznih davkov. Ta „zakonodajni odbor“ je bil doslej silno „priden“. Predelal, sprejel in odobril je na stotine postav in naredb, pravo mešanico, v kateri se niti zelo učeni pravnik ne najdejo več. Toda kljub svoji znani „pridnosti“, tudi ta unikalna korporacija „demokratskega parlamentariзма“ ni zmožna izvršiti naloženega ji dela parceliranja. Po ustavi bi moral sedaj spregovoriti parlament. Ta pa ipak ne dela; tudi če bi to hotel, ne sme, ker ga vlada ne mara. Poslanci so pri nas predvsem zato, da pišejo pobotnice za svoje pristojbine. Večini od njih se to tudi najbolj dopade. Večinoma sede doma in se pečajo z drugimi „prijetnejšimi“ posli. Poznamo „poslanca“, ki se pelje le enkrat v mesecu v Belgrad po dijete in se vrne domov navadno še taisti dan. Nikoli ne govori, nikoli ne glasuje, pa če ga načelnik njegov še tako lepo prosi, naj potrpi kakšen dan v Belgradu zaradi tega ali onega važnega glasovanja. On je „poslanec“ zato, da ga država lepo plačuje, ker ne vrši svoje poslanske dolžnosti in da ima brezplačno vožnjo po vseh železnicah v državi. Seveda to „poslanca“ ne moti prav nič, da ne bi zabavljaval doma proti — „korupciji“! Večina poslancev v Belgradu je takšnega tipa. Manjšina od njih v tem vzdušju silno duševno trpi. Radi bi delali, pa ne morejo. Vlada noče dela in večina poslancev ga tudi noče. Zato je zlasti za delavne opozicionalne (res opozicionalne!) poslance zelo težko. Trudijo se, da bi kaj dosegli, da ne zmorejo. Zato bi bilo na mestu, da bi zares delavljini poslanci iz opozicije enkrat pokazali javno s prstom na tiste svoje tovariše, ki jim je sedanj položaj v parlamentu najugodnejši zato, da morejo lenariti in nevednemu ljudstvu frazariti.

Pri teh razmerah toraj tudi parlament ni nič storil glede parcelacije v določenem mu roku. Zato je po določbah ustave morala ugrizniti v kisló jabolko vlada sama. Vlada je torej zadnji določen dan izdala uredbo o parcelaciji, to je, vsa država se je razdelila na „oblasti“. Kralj se je tiste dni ravno vozil od svoje neveste iz Bukarešte v Pariz. V Subotici na Ogrskem je prežal nanj en minister, ki je imel seboj to parcelacijo odredbo, ki mu jo je predložil v podpis. Toda minister se je vrnil v Belgrad brez kraljevega podpisa. Ponovno smo že doživeli, da je kralj bil slučajno vedno odsoten iz Belgrada na kakšnem potovanju, kadar je šlo za podpis stvari, ki tu ali pa tam naletava na ogorčenje ali nevoljo. Kraljevi svetovalci so torej zelo brihtni ljudje, toda zdi se nam, da se bo šablona, če je vedno ena in ista v rabi, prehitro obrabila. Zato bi priporočali, da pride pri drugi priliki kakšna druga v

porabo. Če gg. svetovalci (die Herren Geheimräte!) ne morejo pogruntati nobene nove šablone več, se ponudimo mi z največjo postrežljivostjo, ker upamo, „da ne bo zastoj!“

Ker vlada ni dobila kraljevega podpisa, je parcelacijo podpisala kar sama, to se pravi v imenu Slovenije sta jo podpisala gg. dr. Žerjav in Pucelj iz Lašč.

Sedaj pa se bo nadaljevalo jadrno. Pokrajinsko namestništvo izgine, z njim sedanja pokrajinska uprava za Slovenijo. Na njeno mesto stopi ljubljanska „oblast“ in mariborska „oblast“. Na Hrvaškem stopi na mesto pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo — zagrebška „oblast“, varaždinska „oblast“ itd. Kaj nam pove to? To nam pove, da za belgrajsko vlado ne obstoje v tej državi nobeni Hrvati in Slovenci več. Belgrad pozna od sedaj naprej le še mariborsko „oblast“, zagrebško „oblast“, šplitsko „oblast“, sarajevsko „oblast“, ljubljansko „oblast“. Tako smo lepo privandrali v Veliko Srbijo. Toraj so imeli svoječasno mestni očetje v Kranju prav, ko so se izrekli, naj se naša država kratko imenuje „Srbija“. Ustavni naziv naše države „Kraljestvo Srba, Hrvata in Slovenaca“ ne odgovarja več dejanskemu položaju, kajti v tej državi ni več nobenih Hrvatov in Slovencev, ampak tu so samo še „oblasti“, ki so ji demokratarji angelj varuh. Ta angelj varuh ima na glavi šajkačo in puško z nasajenim bajonetom na rami, obut pa je v škornje z ostrogami.

Te „oblasti“ bodo imele svojega gospodarja, ki ga bo imenoval seve kralj, to se pravi, belgrajska vlada po svoji mili volji. Iz Belgrada nam poroča zapupnik, da postane v Ljubljani prvi veliki župan sedanji podnamestnik g. dr. Baltič, v Mariboru pa ministrski uradnik g. dr. Sagadin. Mogoče bo pa tudi drugače, če se najde kakšen kompetent. Pozivamo gospode, ki čutijo v sebi poklic za velikega župana, da vložijo takoj zadostno kolkovane prošnje ter jih pošljejo ali g. Pucelju ali g. dr. Žerjavu ali pa naravnost „čiki Baji“ (Nikoli Paščiču). Opozarjamo pa, da je borba za ta mesta že v polnem teku.

Ko bodo toraj poslani na določene kraje, to je v „oblasti“ veliki župani, bodo začeli misliti na volitve v oblastno skupščino. Po ustavi predstavlja v Belgradu imenovani veliki župan in izvoljena „oblastna skupščina“ — samoupravo ljudstva. Ta „oblastna skupščina“ v bistvu ne bo nič drugega kot nekakšen svet „velikega župana“, ki jo bo poslušal ali pa ne — kakor bo hotel. Njen predsednik ne bo imel druge naloge, kakor voditi seje, moči pa ne bo imel prav nobene. Te oblastne skupščine naj bodo nekak „Ersatzmittel“ za nekdanje deželne zbornice pri nas. Člen 101. Vidovdanske ustave pravi: „Oblastni veliki župan ima pravico, zadrževati izvršitev vsake odločbe samoupravnih organov, ki ne bi bila utemeljena v ustavi, v zakonih ali oblastnih uredbah(?)“ To imenujejo v Belgradu — „samoupravo ljudstva“. Da jih le sram ni!

Oblastne skupščine bodo izvolile izmed sebe nekak „odbor“, ki bo delal, nadziral ga bo pa veliki župan. Te skupščine bodo imele skrbeti za sledeče javne zadeve: 1. za svoje finance (toraj pridejo k sedanjim državnim davkom še novi v obliki „oblastnih doklad“); 2. za javna dela in gradbene predpise; 3. za pospeševanje poljedelstva, živinoreje, vinogradništva, sadjarstva, gozdarstva, ribarstva, lova in tehnično kmetijsko izboljševanje; 4. za upravo oblastne imovine(?); 5. za narodno zdravje (bolnice?); 6. za socialne naloge; 7. za humanitarne naprave (?); 9. za pospeševanje prosvete (šolstvo bo državno, ne pa „oblastno“); 11. za vzdrževanje naprav štedenja, vzajemno pomoč in zavarovanje; in 12. oddajati mnenja na zahtevo vlade o zakonskih predlogih, ki se tičejo oblasti same!

Te „oblastne skupščine“ bomo volili baje že letos. Kaj naj ljudstvo pri nas napravi?

1. Udeleži se naj volitev polnoštevilno.
2. Izvoli naj v nje le zanesljive slovenske avtonomiste (ne navideznih ali

pa takšne opozicionalce, ki na skrivaj z vlado paktirajo!)

3. Če bodo današnji vladinovi pri teh volitvah popolnoma poraženi, naj

4. obe oblastni skupščini, ljubljanska in mariborska, protestirate proti sedanjim ustavi, proti delitvi Slovenije in takšnemu roganju in izzivanju ljudstva!

5. Naj zahtevate, da se jim izroči vse bivše „deželno“ premoženje, ki ga je Belgrad rekviriral kot državno!

6. Naj pretrgate vsak osebni stik z imenovanimi belgrajskimi velikimi župani v znak protesta in ženevske pogodbe!

7. Naj vse vladne predloge načeloma zavrnete!

8. Naj pri vsaki priliki izrečete svoje zaničevanje nad sedanjimi turškimi razmerami v državi.

Vse hrvaške in slovenske oblastne skupščine naj bi poskusile doseči skupno taktiko, da bo nezadovoljnost bolj prišla, da bo bolj ostra in nepomirljiva — vse dotlej, dokler ne pade sedanja hegemonija belgrajske porodice in njenih prodanih hlapcev!

Že volitve v „oblastne skupščine“ morajo pokazati, kako misli naše slovensko ljudstvo o sedanjem režimu!

Kdo je Čičerin?

Najzanimivejša oseba na genovski konferenci je danes brez dvoma zastopnik sovjetske Rusije Čičerin. Okoli nje ga se takorekoč suče cela genovska konferenca in težko je danes odločiti, kdo je pomembnejši državnik: ali Lloyd George ali Čičerin. Zato bo gotovo tudi naše bralce zanimalo izvedeti nekaj črtic iz življenja tega znamenitega moža, s čegar osebnostjo se danes peča ves izobraženi svet.

Ivan Vasiljevič Čičerin je potomec stare ruske plemenitaške rodbine. V svojih mladih letih je užival tudi svojemu stanu primerno vzgojo, nakar je vstopil že pod caristično vlado v rusko diplomatsko službo. Za časa svojega službovanja pri ruskem poslanstvu v Berlinu se je seznanil z različnimi nemškimi socialisti. Stvar ga je začela zanimati in začel se je temeljito pečati s socialističnimi nauki, tako da je v krogu svojih novih prijateljev kmalu zaslovel kot eden najodličnejših poznavalcev onih nauk, ki sta jih oznanjala Marks in Engels. Nakupil si je ogromno množino socialističnih knjig, in njegova bistroumnost in pridnost pri proučevanju socialnih vprašanj ni omagala. On pa ni ostal le socialist v teoriji, ampak je začel tudi praktično delati v zvezi z nemškimi in ruskimi socialisti, katerim je napravil mnogo uslug. V sled tega je pa bil kmalu „kompromitiran“, ker je nemška policija kmalu odkrila njegove tajne zveze s socialisti. Seveda je moral zapustiti diplomatsko službo in da se izogne dalj-

nim neprijetnostim, je pobegnil v Pariz, kjer se je skrival pod napačnim imenom „Ornatski“.

V Parizu je moral živeti kot begunec in izgnanec silno skromno. Od svojih staršev je prejemal le skromno pomoč: 100 frankov mesečno ali 37 in pol rublja. Kljub svoji trenutni revščini pa ni omagal, ampak je pridno delal za socialistično stvar in je celo od svojega itak skromnega mesečnega dohodka še denarno podpiral socialistično stranko in svoje še revnejše tovariše. Sam se je zadovoljil s tem, da je jedel enkrat na dan in to ne baš v najfinjših hotelih in gostilnah. Konjsko meso je bila zanj že velikopraznična slaščica.

Čičerin ljubi glasbo nad vse. Celó v svoji bedi, v kateri je živel v Parizu, si je pritrgal od ust 8 frankov mesečno, da je plačal najemino za klavir. Za gledališče seveda mu denarja ni preostajalo, a tudi časa ne, ker je ves svoj čas posvetil delu v svoji stranki, kjer je delal neumorno noč in dan.

Svetovna vojna ga je bila zanesla v Anglijo, kjer so ga kot „nevarnega človeka“ zaprli. Ruska vlada je imela velike težave, predno se ji je posrečilo Čičerina osvoboditi in ga spraviti v Rusijo na varno.

Danes zavzema ta mož v ruski sovjetski republikli častno mesto „ljudskega komisarja“ ali po naše: ministra za vnanje zadeve. Kako on svoj posel razume, priča in dokazuje — Genova!

Kaj pravi Vanderlip?

Ameriški bankir Frank Vanderlip v Evropi ni neznan. Takoj po vojni je obiskal skoro vsa glavna mesta Evrope in študiral po vojni nastale žalostne razmere v Evropi ne le kot zasebnik, ampak kot zaupnik ameriške vlade. Kot tak je prišel tudi v Genovo, da vidi, kaj se tam vse pripravljajo. Na podlagi svojega opazovanja in občevanja z najvplivnejšimi državniki si je napravil o bodočnosti Evrope sledečo sodbo:

„V Genovi bo padla najdalekosežnejša odločitev, kajti tam se pripravljajo nova grupacija evropskih držav.“

Angleški ministrski predsednik se je odločil, da bo po svojem povratku v domovino odkrito izjavil, da na konferenci ni dosegel nič pomembnega. Toda njegov politični uspeh bo v tem, da bo svo-

jim sodržavljanom in celí Evropi razkril pravi vzrok neuspeha konference. Kot vzrok neuspeha bo imenoval Francijo. Če pojde po tem načrtu vse gladko, bo Francijo ožigosal kot onega krivca, ki naj odgovarja tudi za ta neuspeh v vrsti poskusov za gospodarsko obnovo Evrope. Tako bo govoril Lloyd George in tako govore danes že vsi Angleži v Genovi in v tem tiči smisel Lloyd Georgeve nedavno na francoski naslov izrečene grožnje, da bo Anglija vse one razkrinkala, ki so uspeh konference name-noma onemogočili.

Ljudje — in med temi se nahajajo najmerodajnejši politiki — ki presojaajo položaj hladno kot jaz, dele današnje Evrope na dva dela. Na eni strani stoji države z visoko razvito industrijo, ki

nujno potrebuje tuje trge. V to skupino spadajo Anglija, Nemčija, skandinavske dežele, Belgija, Italija in Češkoslovaška. Tem nasproti stoje države s političnimi cilji, ki so vse izrazito militaristične. Ta skupina držav stoji pod vodstvom Francije in obsega poleg nje same še Poljsko, Jugoslavijo in Romunijo. Ta skupina nima nikakega smisla za praktično življenje, pač pa so narodi zelo šovinistični in temperamentni in imajo najmočnejše armade v Evropi.

Iz povedanega so razvidne nove linije evropske politike.

Mnogokrat se je že naglašalo, da interesi Francije in Anglije niso isti. Anglija zahteva gospodarsko močno Evropo, ki bo za nakup industrijskega blaga sprejemljiva; kratka, Anglija hoče mir. Če tega cilja ne doseže, mora Anglija v današnji obliki propasti. Brezdelnost v Angliji je ogromna in Anglija ne more trajno deliti miloščne milijonom svojih prebivalcev. Države, katerih prebivalstvo je preveliko, morajo imeti mir. Zato je njihova deviza: **Mir, razorožitev, gospodarska obnova in svetovna trgovina.**

Delikatni dopis.

Dvoboj med ministrom in pokrajinskim namestnikom. Prejeli smo v objavo tale dopis:

„Pokrajinski namestnik g. Hribar se je zadnje čase potrudil, da bi Slovenija darovala kralju Aleksandru bivšo Windischgrätzovo vilo na Bledu zato, da bi kralj večkrat prihajal v Slovenijo. S tem bi se naš tujski promet silno dvignil, ker bogati ljudje radi hodijo za tako visokimi gospodi, kakor je kralj... Bled sam bi veliko pridobil, verjetno pa je, da tudi drugi lepi naši kraji, kakor n. pr. Kamnik, Kranj, Ljubljana, Bohinj itd. Zaradi kralja bi namreč prihajali v te kraje tudi drugi razni visoki dostojanstveniki, diplomatje, ministri, načelniki in morda tudi druge vladajoče osebe iz inozemstva. Vse to bi bilo velikega gospodarskega pomena za Slovenijo, pa tudi naše stališče v Belgradu, pri centralnih upravah, bi postalo veliko lažje. Toda našim mladim liberalcem vse to ni po volji zaradi osebe pokrajinskega namestnika, ki je član radikalne stranke. Zato so aranžirali nekaj „afer“, kakor n. pr. Rističev, Kolarjevo in tako dalje, ter so gospoda Hribarja silno napadli v „Jutru“. Obenem je minister dr. Žerjav poslal iz Ljubljane obširno poročilo v Belgrad z zahtevo, da se g. Hribarja kot namestnika odstavi! V tem poročilu se baje zlasti povdarja, da se vrši moralen pritisk na naše nemške junkerje, da bi prispevali k „darilom“, kar pa baje vendarle ne gre. Jugoslovanski kralj ne more sprejemati daril iz rok Nemcev à la Windischgrätz, ki je vse podvzel, da bi njegovo posestvo v Planini prišlo pod Italijo... „Afera“ Ristič je nastala umetno. Ta Ristič je bil med vojno glasovit „komita“ in je tudi v Planini organiziral nekake „jugofašiste“ baje z vednostjo in z dovoljenjem g. namestnika. Šele ko je prišla na dnevni red blejska vila, je namestnik baje zapustil Rističa in se približal Windischgrätzu. Tako nekako se glasi poročilo, ki ga je baje poslal minister dr. Žerjav v Belgrad, kjer so uvedli takoj „preiskavo“, katera pa bo padla v

Po prepričanju Lloyda Georgea je ta deviza mnogo boljše volilna platforma kakor kakšna medla resolucija o valutnem problemu. Zato je taktika Lloyda Georgea jasna: **On bo Francijo prisilil, da zapusti konferenco** in potem bo lahko rekel, da je Francija kriva, da se ni moglo govoriti o glavnih problemih konference: o razorožitvi in tako dalje.

Ta apel bodo razumeli iz zgoraj omenjenega razloga vsi Angleži od boljševoikov do starih konservativcev. **Za Francijo seveda je položaj težaven, naravnost tragičen.** Francija se boji bodočnosti, ker vé, da pomeni industrijska moč Nemčije tudi njeno vojno moč. Vrh tega se nahaja v finančnih težavah, a kljub temu goji v svojem srcu želje po politični nadvladi v Evropi. Zato ni čuda, če Francija vseh teh problemov ne gleda z istimi očmi kot Anglija.

V Genovi se dela danes svetovna politika.“

Težko če ne bo že najbližja bodočnost pokazala, da ima mirni in hladni Amerikanec — prav.

vodo, kajti Pašič menda ne bo zapustil svojega starega prijatelja. Tudi še ni povsem jasno, kdo hoče zasesti mesto gospoda Hribarja in njegov udobni „kvartir“ na Bleiweisovski. Značilno pa je tudi, da se je baje ta pritožba in pa tudi znano Rističev „poslano“ v listih pretipkavalo v direkciji agrarne reforme v Ljubljani. To je tembolj zagonetno, ker je agrarni direktor v Ljubljani tudi „radikal“, sicer še bolj novega kova, pa vendar... Zaradi teh „afer“ se tudi kralj pri svojem zadnjem obisku Gorenjske ni nič ustavil na Bledu, ampak je njegov avto zdrčal kar čez klanec v Bohinj, pri povratku pa na Gorje... Opazilo se je tudi, da je kralj pri tem obisku nenavadno veliko spal in počival. Blejcev se je baje polastila velika nervoznost. Oni so že računali, koliko bodo zaslužili kot hotelirji, posestniki vil, gostilničarji, fijakerji itd., če pride kralj večkrat v letu in za daljši čas na Bled. Sedaj pa preti, da iz vsega nič ne bo, da pade namera v jezero; križi pa so seveda mladi liberalci z dr. Žerjavom na čelu. Ne razumemo taktike S. L. S., ki baš sedaj ljuto napada g. namestnika!“

Pripomba uredništva: Pripobujemo ta dopis kot kronisti in da ustrezemo prošnji dopisnika. Koliko je resnice v njem, nam ni znano, zato mi za navedbe ne prevzemamo nobene odgovornosti. Dopis smo prejeli od zelo znane osebnosti, glede katere ne dvomimo, da je dobro poučena o razmerah pri nas in na dvoru. Pristavljamo pa, da nas ti mali špetirčki ne zanimajo, ker imamo druge brige, lastne skrbi. Nimamo pa seve prav nič proti posetom kralja v Sloveniji, ako bi to prinašalo kaj gmotnega dobička. V tem pogledu stojimo na čisto trgovskem stališču, zlasti še, ker je Slovenija danes tako zelo „suha“, kar se dnarcev tiče! Pričakujemo, da bo zadevo od svoje strani pojasnilo tudi „Jutro“, odnosno morda g. minister dr. Žerjav in tudi g. agrarni direktor. S tem še ne rečemo, da naj minister Pucelj molči, če kaj vé!

novih smernicah drugače nego na osnovi svobodnih medseboj ozko federiranih republik delavskega in kmetiškega ljudstva, duševnih in ročnih delavcev, leži za nas pot popolnoma jasno pred očmi. Od starega se je treba odtrgati popolnoma in pogumno. Tej nujni se tudi Jugoslavija ne bo mogla ustavljati.“

„Jugoslavija“ z dne 6. maja pa je objavila pod naslovom „Republikansko gibanje na Slovenskem“ sledeči uvodnik:

Zrušila so se carstva, zrušili prestoli. Jugoslovanski narod se je oslobodil izpod težke imperijalistične, nemško-nacionalne knute Habsburžanov. Jugoslavija se je porodila lepa in sveža in obetala je po naravnem bogastvu svojim državljanom lepo in jasno bodočnost.

Danes po treh letih svobode pa vladava vseobče nezadovoljstvo.

Razglabljati, kje tičijo podrobnejši vzroki, ni umestno, ker stojimo pred sigurnim dejstvom propadanja naše države. Dejstvo pa je tudi, da so temu žalostnemu stanju v naši državi krive vladajoče stranke, ki so reševale pereča socijalna vprašanja z obznanami, z zakoni o zaščiti države in z bajonetji.

Jasno je, da široke mase, ki so sicer takoj v začetku z zaupanjem gledale v novo državo, sedaj mrzijo obstoječi režim in iščejo nekaj novega, kar jih naj reši iz koruptnih in neznosnih razmer, v katere so jih privedli voditelji radikalnih, demokratskih, muslimanskih, samostojno kmetijskih in klerikalnih strank.

Tako je stanje tudi pri nas v Sloveniji.

Naše mase so site in presite praznih obljub liberalizma, klerikalizma in samostojnih kmetov, one ne vprašujejo, ali so ti programi točni in dobri, to je za široko politično nečolano maso deveta briga, ona hoče nove krepke parole, ki jo bo rešila iz današnjega žalostnega in nevdružljivega stanja.

Poglavje o naši državnosti.

(Dopis.)

Težnja po avtonomiji, zlasti pa želja po lastni državnosti nas je seznanila s problemom, ki si ga moramo ogledati od vseh strani. Dve plati ima vsaka stvar, tudi lastna državnost bo imela svojo solčno in svojo senčnato stran. O prvi ne kaže zgubljeni črniti in časa: saj si želimo vsi avtonomijo, lastno državnost prav radi dobrin, ki jih prejmemo po njih prej ali pozneje. Pogreznjeni smo v morje trpljenja, zaničevanja, sramotjenja kot pod Avstrijo, če ne bolj — in zato iščemo pomoči v lastni državnosti, ker se nam zdi, da drugega izhoda ni. V „bratskem zagrljaju“ za enkrat ni prijetno — torej narazen, vsaksebi!

Lastna državnost nas postavi na lastne noge. In ali so — ali bodo te dovolj močne, da bomo obstali, res napredovali?

Slovenija — kot je sedaj, brez Primorja — bo imela brez Hrvatov težko stališče. Naše gospodarstvo kaže povsod manco — nikar da ne prenačljimo s preveliko hvalo naše zemlje! Kar bi utegnili pogrešati in izvažati, ne bo niti od daleč krilo stroškov za uvoz — in naša usoda bo žalostna: gospodarsko bomo bolj odvisni od drugih nego so bili Srbi pred vojno.

Naše višje kulturno stališče? Že sedaj smo drug drugemu na potu. Mlad narščaj — mnogoštevilni je za nami: kam vse izšolane moči potakniti? Univerza svojimi štirimi fakultetami bo leto za leto pošiljala v Slovenijo nebroj uradništva, tehnikov raznih vrst, zdravnikov, profesorjev, glasbenikov. Naše časopisje pa zahteva redukcijo uradništva, naše finance zvišanja državnih služb ne prenese. Višji šolski svet je skušal podeliti službena mesta učiteljem in učiteljicam, ki so čakali na službo — pa je moral pričeti z ustvarjanjem novih mest. In na kak odpor je pri tem naletel višji šolski svet... Pri drugih kategorijah uradništva bo ravno tako. Da pa bodo dobili naši akademiki drugod kruha, si je težko predstavljati. Sicer pa, kako gre že sedaj doma, je znana stvar: naši najboljši glasbeni umetniki n. pr. morajo odlagati svoje pero, ker je v Sloveniji premajhen trg. Isto se primerja drugim znanstvenikom.

To in podobno bi nam pač svetovalo: Ne zožujte še bolj naših meja, ne

Ako se razgovarjamo danes z našim kmetom, naj pripada on katerikoli straniki, slišite vedno eno in isto: „Mi hočemo republiko“. Ako jih vprašuješ zakaj, dobiš redno odgovor: „Tako bo prav, bode videli.“

Republikansko gibanje je izraz splošne nezadovoljnosti s sedanjim režimom; sedanje republikansko gibanje ni toliko naperjeno proti dinastiji in kralju, kakor proti vladi. Ker pa ljudstvo vidi, da vsa kritika, da še tako ostrá kritika sedanje koruptne politike vladajočih strank, da ves odpor zoper samovoljo in diktaturo par vladnih mogotcev nič ne pomaga, prehaja razpoloženje mas čedalje bolj na levo in daje svojemu dušku izraza z zahtevo po — republikli. Ljudstvo instinktivno čuti, da bo bolje le tedaj, če se prav korenito spremeni sedanji vladni sistem.

V tem razpoloženju širokih mas je ustanovil dr. Novačan slovensko republikansko stranko. Pravilnejše rečeno so kmetске mase, zbrane v Pristavi, zahtevale in tudi izdale svoje geslo „republika“. Z istim uspehom kakor je parola „republika“ osvojila tisočglavo množico v Pristavi, se je že začelo republikansko gibanje v Savinjski dolini in na Dolenjskem ter bo to storila morda tudi v ostali Sloveniji.

Vprašanje bodočnosti pa je, ali bo znala nova republikanska stranka s to parolo prežete široke mase kmetov tudi organizirati in jih usmeriti na trezno in zdravo politično pot.

Da bo slika popolna, naj omenimo še, da se je tudi stari častitljivi „Slovenski Narod“ v soboto zvečer po triletnem spanju prebudil, zmencal si oči in zazehal: Republika je za nič! Nato se je obrnil na drugo plat, popravil rjuho in si potegnul debel koc čez glavo. „On mirno spi, nevzdravno spi, moža pa množica kropi, želeč mu večnega pokoja.“

zapirajte nas še bolj pred svetom! In ljudstvo, ki kliče danes po lastni državnosti, bo jutri, ko mu bodo z velikimi žrtvami izšolani otroci leta in leta zamajani na službo, to lastno državnost obsojalo.

Na zunaj slednjč bomo tem manj pomenili, čim bolj bomo stisnjeni in opredeljeni. Z lastno državnostjo v tako majhnem obsegu kot je Slovenija ne bomo vzdržali pritiska okrožujočih nas narodov, ker smo na ozemlju, čigar soužitje je tudi za nje krvavo potreben. Srednja Evropa potrebuje zveze z morjem — tega jim ne Italija, ne Jugoslavija, tem manj sama Slovenija za dolgo ne bo mogla braniti. In hočeš nočeš, se bomo morali orientirati po činjenicah, katerih prve, že začrtane konture so vedno bolj jasne: izvedba, neizvedba rapalske pogodbe, pogajanja laške vlade z rusko radi Trsta, približevanje Avstrije in Ogrske k nemško-ruski pogodbi...

Taki bi bili izgledi naše lastne državnosti. Če so Srbi za enkrat nedostopni za veliko jugoslovansko misel, **negujmo zvezo s Hrvati in Bolgari**, ki jim ni vse eno, kak bo naš razvoj, so činitelj, s katerim bomo morali in smeli računati, ko se bo balkansko vprašanje reševalo. Brez močne Rusije pa najbrž ne dobimo niti okrnjene avtonomije; pol Jugoslavije je je sedaj že proti Moskvi in Petrogradu orijentirane — in to pomeni za dosego našega političnega cilja, federalizirane Jugoslavije, veliko...

In če bi to ne šlo? Potem: nova orijentacija „preka“ proti Belgradu. In to pod vodstvom mož, ki imajo zaupanje naroda. Nova grupacija strank v „preku“ — z enotnim, složnim, doslednim nastopom. Tako zgrupiran „prek“ glasuj v Belgradu in ga — preglasuj!

Pripomba uredništva. Objavljamo radi ta članek, ki nam je bil poslan v objavo, ker tudi s senčne strani razlaga našo lastno slovensko državnost. Priznamo radi, da se tudi v federativno urejeni Jugoslaviji ne bo cedil med in mleko, vendar smo prepričani, da bi bilo vseeno bolje kot je danes v — Veliki Srbiji! Vsaj pravice bi bilo več!

Časopisni glasovi o jugoslovanski zvezni republici.

„Novi Čas“, glasilo krščanskega delovnega ljudstva, piše v svojem uvodniku dne 6. maja med drugim:

„Kar se Jugoslavije tiče, je res, da je naša neodvisnost zagarantirana po pariškem miru. Toda, če je ta mir sicer slab, krivičen in škodljiv, potem tudi nas ne bo obvaroval, kadar se bo neglede na nas podrl kakor se je Dagonov tempelj, ko se je vanj uprl na nogah in rokah zvezani Samson. Potem bomo namreč tudi mi pod njegovimi razvalinami, česar pa nočemo iz same ljubezni do Francije. Naša vlada pa si prisvaja nalogo, ki ji ne bi bil kos niti Napoleon, da **pomaga Franciji zadrževati obenem Nemčijo in Rusijo.** Francija ima pot, da odvrne od sebe nevarnost: v Genovi ima priliko se sporazumeti tako z Nemčijo kakor z Rusijo in bo imela od tega veliko večji profit. Lahko bo eksploatirala z Angleži vred za dobre procenente ruski petrolej in gozdove in bo imela v rokah vrabca namesto goloba na strehi

v obliki odškodnine, ki je od Nemčije ne bo nikoli dobila v celoti povrnjena! Če Francija noče te poti izbrati, naj sama nosi odgovornost za posledice svoje zaslepljenosti, in če hočejo Poljaki njej slediti, svobodno jim: nam ni treba! Sicer pa bo Francija, kakor je amen v očenašu, doživela, da jo bosta Poljska in Rumunija zapustili.

Za nas je stališče čisto jasno in o kakšni drugi orientaciji nego napram novi porajajoči se **demokratični federaciji evropskih republik na ramenih delavskega in kmetiškega ljudstva** ne more biti več nobene debate.“

V uvodniku, ki ga je priobčil isti list pod naslovom: **Stari in novi svet**“ dne 9. maja, pa piše:

„Za krščanskosocialno misleče delovno ljudstvo ni izbire med stari in novim: ono že desetletja koraka nasproti cilju pravične človeške družbe na novih temeljih. **Ker se srednja Evropa in Balkan ne moreta preurediti po**

Dopisi.

Iz Zagorja ob Savi. Čital, premissljal in proučeval sem članke, ki so izšli na inicijativo onega „Naš politični cilj“. Dopisi iz vrst naroda, iz vseh slojev Slovenije so si edini v tem, da je način, ki ga uporablja vladna večina za krmarenje države zanič in da je treba boljšega. Tu pa pridemo v navskrižja. Ono, kar bi nas imelo osvoboditi tega kaosa, je pri mnogih mišljeno neenako. Enim se zdi za ozdravljenje razmer potrebna republika, drugi zdihujejo po Radiču, tretji želijo sovjetov itd. — G. urednik, dovolite prostora mojim vsticam; mnenju, ki ga subjektivno smatram za zdravega. Prav lahko, da bo kdo pritrdil izvajanju krščanskega delavca, mogoče pa tudi naletim na odpor, ker vsak pač misli po svoje! Sem človek, ki ne pripozna nikomur nobenih predprav. In to tudi, če nosi točasno ime „po Božji milosti“. Republikanec je, boste dejali. Morda! Vsaj prelest in sijaj dvora, kraljeva civilna lista, luksuzni vlak ali kratka izobilje tam, beda tu, daje misliti celo najzagrizennejšemu centralistu. Primer o volku in ovci je avtor dopisa iz Juršincev brez dvoma dobro pogodil. Pesem iz abecednika o miški in mačku, ki se začne, „miška moja, pojdi sem, s tabo se igrati hčem, rada bi te gladila“ itd., je tudi živa slika našega časa. Dovolj. Režim je slab, uprava bolna! Pa da začnem pri stvari. Oprekati hočem namreč dopisniku (somišljeniku) iz Juršincev, kar mi ta pač ne bo zameril. Tem potom mu povem, da se mi je zdela taktika Jug. kluba vedno dobra. Poslanci SLS so izdali ob volitvah parolo: za avtonomijo se bomo borili in z njo priborili ljudstvu pravic. Ali so nas izdali? Ne! Njihovi oboji so bili vedno v skladu s

poizkusi doseči uspehe, ki so pač izostali z avtonomije. Gre gre komu, jo brez skrbi lahko pustimo samostojnežem, ki so se pritegnili na ministrske stolčke. Prikimal mi bo tovariš iz Juršincev. Zavoljo tega se mi pa čudno zdi, da mož, ki ni bil varan za zaupanje pri SLS, gleda po drugi, po republikanski stranki. Moje skromno mnenje je, čemu prehajati preko avtonomije v republiko. Z avtonomijo nam je zagotovljen naš obstoj, boljše življenje in lepši časi. Kje jo pa imamo, se boste smejali? Tudi vprašanje republike nam visi še lepo vrsto let v zraku. Ne rečem, da bi si ne pridobila pri nas stranka, ki bo pri prihodnjih volitvah nastopila za republiko, tal in uspehov. Da bi pa drlo vse v njo, je izključeno. Bila bi to mogoče že močna stranka, ki bi precej veljala. Da se pa nahaja v razmerah, kot SLS v Belgradu, hi ne pomenjala — nič. Konec bi bil: borba za republiko, — zaigrana, in okrepitev centralizma! Čisto lahko, da se motim o svoji stranki, ker mislim, da stoji ona še vedno na stališču avtonomije. Morda si je izbrala radikalnejšo smer. Lahko, da je pozabila to, kar je smatrala za vzor: najširšo avtonomijo. Ako pa je še ista, bo pri prihodnjih volitvah uspela. Avtonomija se zdi meni pač tisto, kar bo združilo vse stranke v boju proti koruptnemu centralizmu. Kot še nikoli, se je pokazala potreba po samoupravi, ki zamore edina zadovoljiti ljudstvo. Ta misel bo pritegnila opozicijskim strankam toliko volilcev, da bodo v stanu upropastiti nasilni centralizem. — **Ko bomo pa ustvarili temelj, gradimo dalje...**

Dnevne vesti.

Proračun ministrstva za javna dela. V finančnem odboru so določili, da sme razpolagati minister za javna dela z 257 milijoni dinarjev. Od te svote mora porabiti 151 milijonov za Srbijo, 20 milijonov za Črno goro, 23 milijonov za Bosno in Hercegovino; 18 milijonov za Hrvatsko in Slavonijo, 14 milijonov za Slovenijo, za Vojvodino 11 milijonov, za Dalmacijo pa 8 milijonov dinarjev. Če preračunamo te svote v odstotke (procente), dobimo sledeče številke: Od celokupne svote dobi **Srbija 61 procentov**, Hrvatska 7 procentov, Slovenija 6 procentov, Vojvodina 4 procento, Dalmacija pa 3 procento. Bosna dobi 9 procentov, ker jo smatrajo v Belgradu za srbsko deželo. — Kako bi bili mi v Sloveniji veseli, če bi tudi davka plačevali samo 6 procentov od skupnih dohodkov oziroma stroškov! Kar pa se godi sedaj, je navadno izmuzganje „osvobojenih“ pokrajin. Številke govore dovolj jasno in glasno!

Dobro gospodarstvo. Nedavno so zgoreli pri Belgradu 3 šlepi (ladje) benčina. Škode je bilo 6 milijonov dinarjev. Nato so zgoreli na belgrajski železniški postaji neki magacini polni raznega blaga. Škode je bilo 2 milijona dinarjev. Potem sta trčila v Osijeku 2 vlaka. Škode pol milijona dinarjev. V Bitolju je zletelo v zrak 400 vagonov municije. **Škoda znaša 3 milijarde ali tri tisoč milijonov dinarjev.** — Tako se ta „povest“ nadaljuje. Če pa mislite, da je bil kdo že zaradi malomarnosti kaznovan, se jako motite. Municija zleti v zrak — „pa nikom ništa“. Kaj so za nas milijarde? Vsaj jih imamo! Če jih pa zmanjka, pa telegrafirajo iz Belgrada v Pariz: Pošljite še nekaj vagonov stotakov. In čez nekaj dni pridejo: trije vagoni, štiri vagoni ali pa še več. Zakaj si ne bi torej špogali malega veselja z eksplozijami? Ko ta reč vendar tako lepo počti!

Iznenadeni gospod Arko. Gospod Arko je velik trgovec in fabrikant v Zagrebu. (Poleg tega je še zet g. dr. Ivana Tavčarja). Njegovo podjetje je tako veliko, da ima za razpečevanje svoje robe celo svoje vagonne. Država namreč trgovcem ne da dovolj vagonov na razpolago in zato si je nabavil praktični in energični gospod Arko svoje lastne vagonne, lepe in nove vagonne. Na teh lepih in novih vagonih so bile po stari navadi zapisane črke „SHS“, kar naj bi pomenilo, da spadajo v našo državo. In res, kadar je g. Arko pošlal svoje izdelke v Avstrijo ali v Italijo v svojih vagonih, so vedno prišli nazaj (namreč vagoni,

ne izdelki, ker Arkotovi izdelki so fini). Drugače pa je bilo v Belgradu. Tudi Belgrajčanom so se novi, lepi vagoni silno dopadli. Toda na njih je bilo zapisano „SHS“. Morali bi jih torej vrniti. Ja, kako pa! Zakaj pa imajo tam znak: SDŽ (= srbske državne železnice)? In so šli ti brihtni ljudje, vzeli so lonc barve, potem so „SHS“ preštrifali in napisali na isto mesto „SDŽ“, nakar je bil lep, novi vagon — srbski. Gospod Arko je pa čakal in čakal in zdihoval po svojih lepih vagonih, dokler ni zvedel za skrivnost svojih vagonov iz — časopisov.

Kdo prejema dnevnice? Kakor znano, je vlada komunistične mandate razveljavila in poslanci, ki so bili izvoljeni kot komunisti, seveda ne dobivajo nikakih dnevnic. Ustava oziroma poslovnik parlamenta določa, da tudi tisti poslanci ne dobe dnevnice, ki niso prisegli, to so Radičevci. Človek bi mislil, da država na ta način prihrani lepe novce, kajti poslancev „izven skupščine“ je nad 100 in poslanska dnevnicca je znašala 120, sedaj pa 180 dinarjev dnevno. Temu pa mogoče ni tako. Glasilo avtonomističnih muslimanov „Naša Pravda“ namreč javlja, in to po njenem zatrdilu „iz najverodostojnejšega vira“, „da predsedništvo parlamenta pridružuje te neizplačane dnevnice v korist volilnih fondov za radikalno in demokratsko stranko.“ — (Predsedništvo parlamenta to ne bo, ker nima predsedništvo z blagajno neposredno nič opraviti, pač pa je mogoče kdo drugi znašel posebne vrste računov v take svrhe, op. ur.)

„Pašič in njegov sin.“ Glasilo švicarskih socialnih demokratov „Berliner Tagwacht“ piše 27. aprila t. l.: „Nemčija je morala dati Srbiji na račun vojne odškodnine 17 tisoč volov. Teh volov pa niso dobili kmetje, ki so bili v vojni oškodovani. Predsednik vlade Pašič jih je odstopil svojemu sinu, bankirju Radomirju Pašiču, ki je plačal državni blagajni samo 4 dinarje (= 16 kron) za kilo žive teže. Živino je pa takoj prodal velikim klavnicam v Švici in sicer po 24 dinarjev (= 96 kron) kilo. Pri tem poslu je zaslužil Pašičev sin 70 milijonov dinarjev (ali 280 milijonov kron).“ — To je kratka vsebina one afere, ki je znana tudi v Sloveniji in sicer pod naslovom: Puceljnovi voli.

Nov republikanski list je začel izhajati v Belgradu pod naslovom „Progres“ (= napredek). List se tiska v cirilici. Pisan je bolj za „inteligenco“. Doslej izhajajo trije republikanski srbski listi: „Republika“ v Belgradu, „Progres“ v Bel-

gradu in „Republikanska straža“ v Dubrovniku (v Dalmaciji). To je dokaz, da tudi Srbi sami niso tako vneti častilci kralja kakor nam to navadno zatrjujejo. Na Hrvatskem je najbolj razširjen Radičev republikanski list „Slobodni Dom“ (ki v Slovenijo iz „neznanih“ vzrokov ne prihaja), v Sloveniji pa je glasilo republikanske stranke „Naša Vas“ v Celju.

„Tukaj nam je dobro biti“ — pravijo vsi, ki so na vladi ali pa drže z vlado. Tudi neki gospod Čokorilo gotovo tako pravi. Ta gospod je eden izmed onih, ki bi najraje videli, da bi Hrvati in Slovenci že danes postali vsi Srbi. On je znan kot velesrbski agitator po celi državi. Tega može je sedaj poslal Pašič v — Ameriko — tako piše sarajevska „Naša Pravda“ — in mu dal izplačati iz državne blagajne 18 tisoč frankov in 400 dolarjev potnih stroškov. Zakaj? Zato, da bi g. Čokorilo agitiral med hrvaškimi in slovenskimi izseljenci v Ameriki za — Pašičevo vlado! Pašič namreč dobro ve, da je večina hrvaških in slovenskih izseljencev v Ameriki republikanska in da zlasti ameriški Hrvatje stoji kot en mož za Radičem. Namesto pa, da bi Pašič poslal svojega agitatorja v Ameriko za svoj denar ali pa z denarjem **svoje stranke**, mu nakaže denar iz **davčnega denarja!** — Cenejše je to na vsak način.

Kako država varčuje pri uradnikih. Med uradniki je zadnje tedne vzbudila veliko strahu beseda „redukcija“. To pomeni znižanje števila uradnikov. Vlada je namreč rekla, da je uradnikov preveč in da je treba njihovo število znižati. Z denarjem, ki bi se na ta način prihranilo, bi pa povečala plače onim uradnikom, ki ostanejo še v službi. Na ta račun je vlada res pognala na cesto lepo število uradnikov. Je pa v Belgradu urad, odkoder niso nikogar pognali. To je neki oddelek ministrstva za vnanje zadeve, ki se imenuje „oddelek za izvršitev mednarodnih pogodb“. Gospodje v tem oddelku prejema plače v frankih, potem 40 odstotno draginjsko doklado in še nekaj za stanovanje. 21 uradnikov dobiva skupno 64 tisoč frankov plače, kar znaša v kronah okroglo 600 tisoč kron mesečno. List „Republika“ navaja imena teh dobro plačanih gospodov, od katerih ni bil nihče „reduciran“ (= odpuščen). Zanimivo je, da so ti dobro plačani gospodje izključno Srbi, med njimi jih je celo nekaj, ki niso strgali v šoli niti enih celih hlač. Hrvata ali Slovenca v tem oddelku ni nobenega.

6 milijard kron, t. j. šest tisoč milijonov kron letno, znašajo stroški za armado. Toliko izdatkov je parlament dovolil vojnemu ministru. Če človek to številko sliši, bi pričakoval, da bodo vojaki vsaj siti, čedno oblečeni in dobro obuti in da bodo spali v posteljah. Kakor pa povzamemo iz raznih vojaških pisem, je to pričakovanje precej odveč.

Tožbo je vložil proti odgovornemu uredniku „Avtonomista“ Jožefu Petriču

gospod minister Pucelj zaradi nekega iz „Jugoslavije“ ponatisnjene članka. Da ne bo nepotrebnih ceremonij, povem že kar vnaprej, da jaz nimam časa časopisov brati. Jaz berem samo „Kmetijski List“, glasilo samostojne kmečke stranke, in pa češnje. — Jože Petrič.

Samostojnim kmetom priporočamo, naj čitajo in naročajo „Avtonomista“. Ta list je tako imeniten, da ga bere celo sam gospod minister Pucelj.

Osebnostna vest. Prihodnje dni enkrat pride v Slovenijo gospod minister Pucelj. V Ljubljano ga pride pozdravit gospod dr. Novačan, da vrne gospodu ministru njegov zadnji obisk v Celju...

Nova stranka. Novo stranko snuje v Mariboru bivši demokratski poslanec g. Gjurjo Džamonja. Nova stranka se imenuje „gospodarska stranka“. — Tako je prav. Kolikor več strank, toliko bolje. Ko bi jih bilo vsaj toliko, da pri prihodnjih volitvah niti ena ne bi dobila — količnika! (Zmagala bo pa samostojna kmečka stranka, opomba odg. ur.)

Novi časi. V neki ljubljanski kavarni imajo ljudje vsak večer svoje veselje nad lepo godbo, ki razveseljuje srca številnih gostov. Ni pa posebno veselega srca eden izmed godcev, ki mora svirati pozno v noč, da si zasluži to, kar mu plača država za dnevno delo premalo. Pravijo, da zasluži mož v enem tednu več v kavarni kakor v državni službi cel mesec.

Beg izdržavne službe. Iz državne službe je iztopil profesor na trgovski šoli g. Sič. Tako javljajo listi. Izstopil je, ker mu država še do danes ni plačala (in tudi njegovim tovarišem menda ne) že zdavnaj zasluženih nadur. Vstopil je v službo neke velike banke, ki mu plača trikrat toliko kakor mu država — ni plačala.

Umesten predlog. Zadnje zasedanje parlamenta je pokazalo, da je prišlo v Belgrad tako malo poslancev, da seje navadno niso sklepčne. Zato je predlagal neki Belgrajčan, naj se vselej pred sejanji prečitajo imena navzočih poslancev in dnevnice onih, ki jih ni v dvorani, naj se razdele onim, ki so navzoči. — Ta predlog ni dober. Kajti če bi parlament delal, koliko škode bi bil že naredil! Je že bolje, da miruje.

Čudna agrarna reforma. Belgrajski listi objavljajo besedilo zakona, kako se bodo razdelila veleposestva. V Sloveniji bo smel imeti kmet po izvršitvi tega zakona največ 50 hektarjev (okrog 100 „johov“) zemlje, v Srbiji pa 300 hektarjev ali okrog 600 „johov“. Zemlja v Srbiji je neprimerno rodovitnejša kakor v Sloveniji. O tem zakonu bomo še spregovorili v posebnem članku.

Razdor. Med demokratskimi visokoolci, ki so organizirani v društvu „Jadrana“, je baje nastal razkol in namerava ena skupina ustanoviti novo društvo, seveda tudi demokratsko, kot podružnico zagrebškega „Triglava“.

Gospodarstvo.

Ali se bo naš denar dvignil ali pa bo padel?

„V jeseni bo naš dinar — zdrav!“ Na nedeljskem shodu v Radovljici je gospod minister vodja Pucelj pravil, — glasom poročil — da stoji naš dinar nizko zaradi tega, ker je bila v naši državi tri leta zaporedoma slaba letina. Zatrdil pa je baje, da bo v letošnji jeseni naš dinar stal zelo visoko na nepristranskih inozemskih borzah, in to zaradi dveh reči: prvič bo letošnja letina dobra, vsled česar se bo naš izvoz še pomnožil. Večji izvoz pa pomeni dobro, ravnotežno trgovsko bilanco. Drugič, naša država bo končno čisto sigurno prejela inozemsko posojilo ali v dolarjih ali pa v angleških funtih; tudi zaradi te okolnosti bo naš narodni ali pravzaprav državni novc pridobil na vrednosti. Ta pesem ni nova; gospodarski krogi ljubljanski so bili že pred mesecem dni opozorjeni, češ, bodite oprezní, ne zadolžujte se preveč — jeseni bo naš dinar zlezal na visoko štablo. Seveda so te informacije — prosimo, ne naprej povedati! — iz strogo vladnih krogov; to se pravi gospodarskih krogov; to se nadalje pravi iz krogov gospoda Radoje Pašiča in Puceljvih volov in tako dalje...

Predvsem nam vladni krogi pripovedujejo, kako bo novo inozemsko posojilo — koliko smo že doslej dolžni nihče ne vé in je pravzaprav tudi brez in-

teresa! — popravilo našo valuto. Mi vsi pa vemo, da se vlada in njena zanikrna večina v parlamentu, malo trudi, da bi končno in naposled vendarle dobili celoletni — državni proračun, in sicer takšen, v katerem bi končna številka celokupnih izdatkov bila enaka končni številki prihodkov. Nasprotno vidimo lahko iz mesečnih izkazov „Narodne banke“, da se natiskuje vedno več bankovcev, ki se množe, kakor gobe po dežju. Na Angleškem delajo malce drugače. Angleži, ki so zelo bogat narod, v državnem gospodarstvu silno šparajo. Mi frentarimo od meseca do meseca, naš slavni „parlament“ dovoljuje „dvanajstine“ od meseca do meseca; celoletnega državnega proračuna ne spravijo skupaj vsi ministri s finančnim vred, vsi poslanci, kar jih je v Belgradu, vsi ministrski uradniki skupaj itd. Angleži imajo „zdravo“ valuto in so napravili doslej za vsako leto skupni proračun. Njihov zadnji državni proračun izkazuje 57 milijonov funtov šterlingov **prebitka!!!** Njihov letošnji celoletni proračun je zopet zmanjšan glede izdatkov za celih 140 milijonov funtov glede na lanskega. Kljub temu se pričakuje, da bo koncem proračunskega leta še ostalo prebitka kakih 60 milijonov funtov šterlingov. Tako gospodarijo na Angleškem in funti so — zdrava valuta!

Tudi pri nas šparajo. Ukinejo n. pr. nekaj strežnikov v bolnici in pri tem prihrani država recimo nekaj 100.000 K na leto. Na drugi strani povišajo civilno listo od 3 na 24 milijonov dinarjev letno. Poleg tega povišajo poslancem, katerih večina ne dela prav ničesar, dnevnice od 120 na 180 dinarjev dnevno. Recimo, da je teh ljudi v naši državi 300. Povišanje znaša dnevno za vsakega 60 dinarjev, na mesec torej 2400 dinarjev ali na leto 120.000 dinarjev. In tako dalje. Torej dobiva pariška tiskarnica naših bankovcev vedno nova, sveža naročila. Čim več pa je bankovcev v prometu, manj so vredni. Na tem tudi umetni kurzi na curiški borzi, ki se ž njimi igra časih naš finančni minister, prav ničesar izpremeniti ne morejo.

Gospodarstvo dela kredit. Gospodarstvo jemlje kredit. Vse pa je odvisno od tega, kako se gospodari. Pri nas pa gospodarimo ne slabo, ampak naravnost silno zanikrno.

Sedaj pa pride minister na shod pred svoje volilce in jim napove, da se bo naš dinar dvignil zaradi dobre letine — v jeseni. Mi bi si upali podvomiti, da bi minister v maju vedel, kakšno žetev bomo imeli — jeseni. Pa recimo, da je uganil in da bo letina res dobra. Kaj potem? Mi bomo več izvažali, to je res. Toda kdo si bo popravil valuto? Naši izvozniki, ki bodo za izvoženo žito, živino, jajca, perutnino zahtevali plačilo

v — lirah, frankih in tako dalje. Ti ljudje si bodo valuto popravili, naš revni dinar pa bo znova padel, ker nihče ne bo po njem izpraševal. Danes leto bo vse dvakrat več vredno kot pa je danes, vse, kar reprezentira neko stalnost v gospodarstvu, n. pr. zemlja, hiše, živina itd.

Ne samo pomnoženi izvoz, ampak tudi dobro državno gospodarstvo je predpogoj dvigovanja vrednosti državnega denarja. Dobrega gospodarstva pa pri nas še dolgo dolgo ne bomo imeli. Zato bomo še šli rakovo pot. In kdor ministru — Puclju v tej točki verjame — bo plačal, bo nasedel! Neverjetno je, kakšne ekonomske diletante imamo pri nas za ministre. Da bi vsaj v teh rečeh molčali — pa bi jim vse drugo nazadnje še lahko odpustili.

Kar se pa inozemskega posojila tiče, v vsakdo, da na povišek kurza denarja

na inozemskih borzah ni računati. Vsaj na stalni povišek ne! Prvič bomo dobili komaj 30 odstotkov posojila izplačanega v gotovini. Kdor pozna razpoloženje v Belgradu, čisto dobro vé, kako hitro in goltno se bo ta gotovina razmetala v obliki raznih podpor, odpisov in provizij! Ta denar bo hitro ponucan, ostale pa nam bodo visoke obresti, ki jih bomo morali takoj učinkovito plačevati. Že pamet nam pove, da takšno posojilo ne more prinesiti poviška vrednosti državnega denarja, ampak še večjo njegovo devalvacijo in inflacijo. Zlasti pa še pri tem gospodarstvu, ki ga uganjamo že polna 4 leta na škodoželjni smeh vseh sovražnikov!

Ljudje, pametni bodite! Ne šparajte, ampak nakupujte. Kupujte, kar vam pride pod roko. In nas se spomnite, ker smo vam dali dober nasvet. Ministrom,

ki vas troštajo, pa ploskajte v imenu božjem, ampak — verjeti nikar!

Vrednost denarja. Dolarji so vredni okrog 280 kron, lire 14 kron, švicarski franki 54—56 kron, cekini po 20 kron pa 800—850 kron.

Žitne cene: Pšenica (okroglo) 1600 kron, koruza 1200 kron, oves 1180 kron, moka (nulerica) 2350 kron 100 kilogramov.

Živinske cene v Zagrebu: voli (srednji) do 42 kron, krave (prve vrste) do 45 kron, prešiči do 76 kron, teleta do 45 kron kilo žive teže.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

„TEXTILIA“ LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

Delniški kapital K 12.000.000.

Največja zaloga češke in angl. manufakture.

trgovska in industrijska d. d.,

Telefon 177.

Centrala: Ljubljana. Brzjav: „Textilia“

Samo na debelo!

Samo na debelo!

Teodor Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 8.
se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih
instalacijskih del kakor tudi
za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštnine prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni cen. Ambalaža in pločevine.

Ali ste se že naročili na
revijo „Novi Zapiski“?

Manufaktorni oddelek Gospodarske Zveze

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 29 na dvorišču

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, najlepša izbire vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke in velika zaloga usnja, čevljev na drobno in debelo.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve okrog K 6.500.000

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani

priporoča ogled svoje zaloge manufakture

Izključno češki izdelki!

Ravnokar prispeva blago od mnogih čeških tovarn. Prispela je tudi izbrana zaloga damskega blaga od znane brnske tvrdke **Stiassny & Schlesinger**. Glavno skladišče v »Kresjia«, I. nadstr. Poseben vhod iz Lingarjeve ulice št. 1. Detajlna prodajalna v Stritarjevi ulici št. 5. — Podružnica v Somboru.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni

posojilnici v Ljubljani

poleg nunske cerkve r. z. z o. z.

Hranilne vloge se obrestujejo

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštno čekovnega ur. da, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejemke, proti poroštvo itd.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/l.

Telefon št. 21.

(časno v prostorih Zadružne zveze).

Kapital in rezerve skupno z afilacijami čez K 50.000.000.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.